

Leergebied Nederlands

Schrijven

fase 1*

fase 2*

fase 3*

Oriëntatie op geschreven taal

aanbodsdoelen:

- ontwikkelen van kennis van de functies van schrijven
- ontdekken van de verschillen tussen 'schrijven' en 'lezen'
- spelen met lettertekens (benoemen en schrijven)
- oefenen met schrijven (krabbels, eigen naam en woorden (bijv. bij tekeningen))

Schrijven: kenmerken van de taakuitvoering

Samenhangende teksten schrijven met een eenvoudige lineaire opbouw, over uiteenlopende (meestal vertrouwde) onderwerpen binnen school en de wereld om ons heen.

aanbodsdoelen:

schrijfdoelen:

- ervaren dat geschreven taal communicatieve doelen heeft
- onder woorden brengen van gedachten, gevoelens en meningen (mondeling of schriftelijk)
- plezier krijgen in schrijven
- ervaring opdoen met de schrijfdoelen plezier verschaffen en informeren

- durven te schrijven
- plezier hebben in schrijven
- kennismaken en ervaring opdoen met de schrijfdoelen: plezier verschaffen, informeren, instrueren en overtuigen
- kritisch kijken (met hulp) naar eigen en andermans teksten om te bepalen of schrijfdoelen zijn behaald

- gemotiveerd zijn om te schrijven
- teksten schrijven met verschillende schrijfdoelen: plezier verschaffen, informeren, instrueren, betogen en beschouwen
- kritisch kijken naar eigen en andermans teksten om te bepalen of schrijfdoelen zijn behaald

soorten teksten:

- schrijven:
 - > verhalende teksten (bijv. briefje, kaartje)
 - > eenvoudige informatieve teksten (bijv. bericht of antwoorden op vragen)
 - > eenvoudige instructieve teksten (bijv. recept of korte gebruiksaanwijzing)
 - > schrijven van woorden of korte (2-woords)zinnen (bijv. eigen naam op etiket, korte zinnen bij zelfgemaakte tekeningen)

- schrijven:
 - > verhalende teksten (bijv. verhaal, gedicht of brief)
 - > informatieve teksten (bijv. verslag, observaties van bijvoorbeeld diergedrag en proefje)
 - > instructieve teksten (bijv. speurtocht, routebeschrijving, gebruiks- of gedragsaanwijzingen)
 - > betogende teksten (bijv. een boekverslag, een leus op een spandoek of een oproep)

- schrijven:
 - > verhalende teksten (bijv. verhaal, email of gedicht)
 - > informatieve teksten (bijv. werkstuk of verslag)
 - > instructieve teksten (bijv. een handleiding of een draaiboek)
 - > betogende teksten (bijv. een boekbespreking, een recensie over een tv-programma, een ingezonden brief of reclame)

onderwerpen:

- schrijven over concrete onderwerpen uit eigen leefwereld. Ze gaan over het hier en nu of over de nabije omgeving, de nabije toekomst/verleden

- schrijven ook over onderwerpen die minder concreet zijn en betrekking hebben op omgeving die minder nabij is (bijv. bij de zaakvakken). Ze hebben ook betrekking op verleden en toekomst

- schrijven ook over abstractere onderwerpen die niet direct gerelateerd zijn aan eigen leefwereld en betrekking hebben op verleden en toekomst

publiek:

- groep 1/2:
- experimenteren met het afstemmen van tekst op publiek
- groep 3:
- aanpassen van tekst n.a.v. reacties van publiek (klasgenootjes) met hulp

- onderscheid maken tussen bekend publiek uit directe, eigen omgeving en uit minder nabije omgeving en aanpassen van woordgebruik daarop

- onderscheid maken tussen informele en formele context en gebruiken van veelvoorkomende standaardformuleringen bij (formele) brieven

inhoud/vorm:

<p>groep 1/2:</p> <ul style="list-style-type: none">- dicteren teksten met hulp ter ondersteuning bij het formuleren (<i>bijv. door vragen te stellen, of woorden te noemen/introduceren</i>)- schrijven:<ul style="list-style-type: none">> (losse) woorden (<i>bijv. labels of lijstjes</i>)> zinnen (<i>bijv. bij een tekening</i>)- schrijven vooral via tekenen, krabbelen, letterachtige vormen, letter-/tekenreeksen, spontane spelling en ook naschrijven, nastempelen, en typen op de computer <p>groep 3:</p> <ul style="list-style-type: none">- schrijven korte teksten met meestal één inhoudselement, vaak met een chronologische opbouw- schrijven korte zinnen, meestal enkelvoudig, grammaticaal eenvoudig. (spelfouten en grammaticale fouten kunnen worden gemaakt)	<ul style="list-style-type: none">- schrijven langere teksten met enkele inhoudselementen en maken kennis met meerdere tekststructuren (<i>bijv. opsomming, vraag-antwoord</i>)- schrijven langere zinnen, naast enkelvoudige ook samengestelde zinnen, grammaticaal complexer (spelfouten en grammaticale fouten kunnen worden gemaakt)- structureren van een tekst in samenspraak zodanig dat het verband tussen zinnen en tussen passages binnen de tekst duidelijk(er) wordt- oefenen met het gebruik van verwijswaarden en voegwoorden- schrijffervaring opdoen met de basisstructuur inleiding-kern-slot- afstemmen woordgebruik en stijlmiddelen op specifieke schrijfdoelen (plezier verschaffen, informeren, instrueren en overtuigen)	<ul style="list-style-type: none">- schrijven langere teksten met meerdere inhoudselementen en complexere tekststructuren (<i>bijv. oorzaak-gevolg</i>)- schrijven langere zinnen, naast enkelvoudige ook samengestelde zinnen, grammaticaal complexer; maken weinig spelfouten en grammaticale fouten- structureren/verbeteren de tekst zelfstandig zodanig dat het verband tussen zinnen en tussen passages binnen de tekst duidelijk(er) wordt- aanbrengen van samenhang door de relatie tussen zinnen (en passages) expliciet te maken m.b.v. verschillende taalmiddelen:<ul style="list-style-type: none">> verwijswaarden (<i>deze, die..</i>)> voegwoorden (<i>als, hoewel..</i>)> woorden die volgorde aanduiden (<i>eerst, toen, daarna</i>)> woorden die verbanden uitdrukken (<i>bijv. oorzaak-gevolg: daardoor..</i>)> argumentatieve indicatoren (<i>daarom, ten eerste, namelijk, bovendien</i>)- toepassen van de basisstructuur inleiding-kern-slot in eigen teksten- schrijven in toenemende mate zelfstandig teksten waarin woorden, formuleringen en stijlmiddelen worden gebruikt die zijn afgestemd op het schrijfdoel- plaatsen bij elkaar horende informatie in één alinea- gebruikmaken van (tussen)kopjes- zorgen voor variatie in woordkeuze- gebruikmaken van spreekwoorden, gezegden en uitdrukkingen in de eigen teksten
<p>aanpak:</p> <ul style="list-style-type: none">- vertellen wat de gebruikte tekens in het eigen schrift betekenen- onder begeleiding inzetten van schrijfstrategieën:<ul style="list-style-type: none">> verkennen van het onderwerp> 'verzamelen' van informatie <p>groep 3:</p> <ul style="list-style-type: none">- onder begeleiding ook inzetten op de schrijfstrategieën:<ul style="list-style-type: none">> selecteren en ordenen van informatie> reflecteren (vooral op inhoud, minder op vorm)> verzorgen van de lay-out van de tekst- reflecteren in tekstbesprekingen over wat de leerling heeft opgeschreven (over de vraag wat de leerling heeft bedoeld en de vraag waarom de lezer bepaalde dingen wel/niet kan begrijpen)	<ul style="list-style-type: none">- onder aanmoediging van de leraar inzetten van schrijfstrategieën:<ul style="list-style-type: none">> oriënteren met aandacht voor het doel en publiek> plannen en maken van een opzet voor de tekst> reflecteren en reviseren op inhoud (doel, publiek, opbouw van tekst) en vorm (opbouw van zinnen, spelling)- reflecteren (met hulp) in tekstbesprekingen op het schrijfproces (oriënteren, formuleren en reviseren) en het schrijfproduct (structuur, samenhang, stijl, doel, publiek, vormaspecten)- schrijven meerdere tekstversies (reviseren)- kennismaken met tekstverwerken op de computer	<ul style="list-style-type: none">- inzetten (waar nodig met begeleiding) van schrijfstrategieën:<ul style="list-style-type: none">> oriënteren met aandacht voor het doel en publiek> plannen en maken van een opzet voor de tekst> reflecteren en reviseren op inhoud (doel, publiek, opbouw van tekst) en vorm (opbouw van zinnen, spelling)- reflecteren in tekstbesprekingen op het schrijfproces (oriënteren, formuleren en reviseren) en het schrijfproduct (structuur, samenhang, stijl, doel, publiek, lay-out, register)- schrijven in toenemende mate zelfstandig meerdere tekstversies- schrijven in toenemende mate zelfstandig op de computer en gebruiken de middelen die tekstverwerkingsprogramma's bieden (typografie, lay-out, kopjes/structuur,..)

tekstverzorging/opmaak:

groep 1/2: – tekenen en versieren van woorden groep 3: – bladspiegel verdelen, illustraties bij tekst maken	– kennismaken met de opmaak van teksten (bijv. titels, kopjes, illustraties, datering, adressering, aanhef en ondertekening) – eigen tekst redigeren op spelling en interpunctie (zie Taalbeschouwing: begrippenlijst en taalverzorging)	– gebruiken van passende opmaak (bijv. titels, kopjes, illustraties, inhoudsopgave) – redigeren van eigen tekst op spelling en interpunctie (zie Taalbeschouwing: begrippenlijst en taalverzorging) – werken met tekstverwerkingsprogramma's
--	--	--

* Bij de uitwerking van deze inhoudslijn voor Nederlands is uitgegaan van de volgende indeling: fase 1 is groep 1, 2 en 3; fase 2 is groep 4, 5 en 6; fase 3 is groep 7 en 8.

SLO heeft voor ieder leergebied van het primair onderwijs de inhoud (voor zowel kennis, vaardigheden als houding) geformuleerd in de vorm van aanbodsdoelen. Deze worden weergegeven in inhoudslijnen met drie fasen (fase 1/jonge kind, fase 2 en fase 3). Inhoudslijnen met aanbodsdoelen vormen een kader waarin inzichtelijk wordt gemaakt waar de leraar met de leerlingen aan werkt. Schoolteams (en andere partijen) kunnen dit kader gebruiken bij de ontwikkeling van eigen onderwijsleerlijnen en hiermee bouwen aan een schooleigen curriculum. Daarnaast zijn de onderwijsleerlijnen de basis voor een beredeneerd aanbod waarin ruimte is voor o.a. activiteiten, te gebruiken lesmateriaal en beoogd leerlinggedrag (bijv. in kind-, leer- of beheersingsdoelen).